

Сумський державний університет – провідний заклад вищої освіти України

На базі СумДУ пройшов II (обласний) етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Сумського територіального відділення Малої академії наук України. Більше ніж 300 учасників із різних районів і міст Сумщини презентували свої дослідження в наукових відділеннях математики, економіки, фізики й астрономії, філософії та суспільствознавства, екології й аграрних наук, літературознавства, фольклористики та мистецтвознавства, хімії й біології, історії, мовознавства, ІТ тощо.

Здебільшого представлені школярами науково-дослідницькі роботи одержали схвальні відгуки журі, яке відзначило наукову новизну, високий рівень опрацювання матеріалу, доцільність і коректність застосовуваних методів дослідження.

Березень 2019 р. * Розповсюджується безкоштовно

№ 3-4 (397-398)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ПОВАЖНА ГОСТЯ

Минулого тижня в рамках робочої поїздки на Сумщину дружина Президента України ознайомила із науково-освітнім потенціалом СумДУ.

Марина Порошенко поспілкувалася з науковцями під час презентації новітніх проектів, окремо відзначила актуальність розробок у медичній і військовій сферах. Завітала до унікальної кімнати для дітей «Студентський лелека», а також бібліотеки, де змогла протестувати сучасну інформаційну систему, що забезпечує доступ до необхідної інформації з будь-якої точки світу, зокрема отримала впродовж хвилини електронний читацький квиток.

Особливу увагу поважна гостя приділила факсимільному «Переспонницькому Євангелію», виданому обмеженим тиражем (1 000 примірників) та експонованому на широкий загал в абонентській залі. Зустрілася зі студентами-спортсменами – переможцями й призерами змагань вітчизняного та міжнародного рівнів.

Ректор **Анатолій Васильєв** подарував їй ювілейне видання «Історія та сучасність», присвячене 70-річчю нашого закладу на освітянській і науковій нивах.

Під час візиту дружину Президента супроводжувала її прес-секретар **Інна Битюк**, кандидат наук із соціальних комунікацій, випускниця кафедри журналістики та філології СумДУ.

Відповідність імені й долі – с. 4

Перспективна тріада – с. 7

ЗА ПРОГРАМАМИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗРАЗКА

Destin – міжнародний проект, над яким почала працювати кафедра журналістики та філології СумДУ. Його мета – підвищити якість журналістської освіти задля демократії в Україні, вдосконаливши стандарти, доброчесність і професіоналізм. Робота над проектом триватиме до 2021 року. Його фінансує програма Європейського Союзу Erasmus+. Участь у ньому дасть можливість нашому університету вийти на якісно новий рівень журналістської освіти.

Завідуюча кафедрою журналістики та філології, доктор філологічних наук, професор **Олена Ткаченко** разом із начальником відділу міжнародних зв'язків університету **Костянтином Кириченком** узяли участь у перших засіданнях робочої групи проекту Destin у місті Бат (Велика Британія).

Крім Сумського державного університету, над проектом працюють ще дев'ять українських і п'ять зарубіжних університетів (Австрії, Ірландії, Польщі, Швеції), а також медійні й громадські організації: Українська асоціація студентів, Громадське Радіо (Україна), Мережа Етичної Журналістики (Велика Британія), Європейська тренінгова асоціація журналістів (Бельгія), Світова служба університетських послуг (Австрія). Координує роботу британський університет Bath Spa.

Завдання учасників – оновити навчальні програми бакалавратури й магістратури з журналістики для їх відповідності Європейській системі кваліфікації (EQF), зокрема європейським стандартам доброчесності та про-

фесіоналізму, покращити зв'язки між студентами й медіа-індустрією. Ідеться не про новий комплекс дисциплін (назви можуть не змінитися), а про їх переформатування так, щоб кожна робила свій внесок у розвиток чітко визначених професійних компетенцій сучасного журналіста. Водночас учасники об'єднують зусилля для підвищення медійної грамотності суспільства, у якому працюватимуть журналісти-випускники.

Університети розподілили між собою відповідальність за напрями роботи. Кафедра журналістики та філології СумДУ координуватиме розроблення онлайн-курсів із медіаграмотності для широкої громадськості. Завідуюча кафедрою Олена Ткаченко переконана, що нашому університету дістався найкращий пакет. По-перше, він один із двох ключових у проекті (іншим – навчальними програмами – опікується КНУ ім. Т. Г. Шевченка). По-друге, цей напрям відповідає ціннісним пріоритетам діяльності кафедри, викладачі якої вже три роки проводять медіа-освітні тренінги для вчителів і школярів.

Робота з громадськістю важлива, тому що технологічні можливості у сфері мас-медіа постійно розширюються, а з ними й інструменти маніпулювання. Зберігаються цифрова нерівність, інформаційна агресія проти України, окремих груп населення й осіб. У цих умовах низька медіаграмотність може мати катастрофічні наслідки для суспільства, яке намагається бути демократичним. Як мінімум, вона позбавляє сенсу якісну журналістську освіту в Україні: якщо аудиторія не вмітиме аналізувати інформацію, не буде й попиту на професійну журналістику.

Як зазначила **Олена Ткаченко** в доповіді на установчій конференції проекту Destin, онлайн-курси повинні навчати громадськості, як відрізняти якісне журналістське інформування від неякісного, пояснювати механізми відтворення реальності журналістами, розвивати критичне мислення дітей і дорослих. Спільними зусиллями таких курсів планують створити понад 20.

У травні учасники зберуться в Києві для розроблення критеріїв оцінювання якості навчальних програм та їх аудиту.

Олена Ткаченко й представники кафедри журналістики та філології разом із Костянтином Кириченком у СумДУ зустрілися з директором Інституту журналістики КНУ ім. Тараса Шевченка **Володимиром Різуном**, координатором проекту в Україні, щоб обговорити план роботи.

Навчання студентів спеціальності «Журналістика» в університетах-учасниках за оновленими програмами планують почати в 2020 році. Тоді відкриють і онлайн-курси з медіаграмотності для дітей та дорослих.

На фото: О. Ткаченко і К. Кириченко на засіданні робочої групи проекту Destin у місті Бат. Обговорення плану реалізації проекту в СумДУ разом із В. Різуном

Юлія КОЗИР,
кандидат наук із соціальних комунікацій.

■ ІСТОРИЧНИМИ СТЕЖКАМИ

Уперше в Сумському краєзнавчому музеї відбулося відкриття виставки, присвяченої пам'ятній події в історії українського державотворення – проголошенню незалежності Карпатської України.

Ексклюзивні фото, примірники еміграційної й карпатської преси, історичні документи – усе це відтворює історію краю з 1918–1919 років, коли закарпатські русини здійснили першу спробу об'єднатися з українцями по інший бік Карпат у складі Української Народної Республіки зі столицею в Києві, до кривавих подій на Красному полі 15 березня 1939 року та спроб зберегти пам'ять про них. До речі, історики називають згаданий вище бій на Красному полі «Крутами під Хустом», тому що там 17-річних семінаристів розстріляли угорські кулеметники.

Основа виставки – матеріали, зібрані в чеському, югославському й хорватському архівах кандидатом історичних наук, доцентом Сумського державного університету **Валерієм Власенком**, який зауважив: «У зарубіжних архівах працювати легко, адже немає перешкод для дослід-

ників. Та й вивчаючи цю тему близько 15 років, зібрав власний чималий архів, тому організація виставки не завдала клопоту».

Такий захід не лише допомагає зрозуміти унікальну історичну роль, що відіграла Карпатська Україна в історії нашої держави, а й дає можливість дізнатися про діячів Закарпаття, які родом із Сумщини. «До політичних справ боялися допускати українців, а в освіті та культурі в різний час проявили себе такі наші земляки, як поет Олександр Олесь (його син Олександр Ольжич відповідав за пресу); один із засновників перших українських політичних партій Юрій Коллард; інженер

і журналіст Сава Зеркаль; театральний художник Микола Кричевський; педагог, економіст Микола Храпко; досліджував місцеві ліси ректор української господарської академії в Подєбрадах Борис Іваницький; працював колишній міністр охорони здоров'я УНР Олександр Білоус (або Білоусов: історики по-різному наводять його прізвище)», – зазначає Валерій Власенко.

Чимало з них стали на захист Карпатської України в березні 1939 року. Одним із керівників збройної боротьби з угорськими окупантами був Василь Филонович. Навчався в Сумському реальному училищі, брав участь в українських гуртках,

що загрожувало арештом. Під час революції 1917–1921 рр. і за часів Директорії був військовим комендантом м. Суми. Ще більше цікавих фактів можна дізнатися з книги «Василь Филонович. Березневі дні Карпатської України» Валерія Власенка. У виданні наведені спогади українського військового та громадсько-політичного діяча В. З. Филоновича, розглянуті події боротьби Карпатської України проти угорських загарбників у березні 1939 р.

Нагадаємо: Карпатська Україна як держава проіснувала недовго, проте заявила світові про волелюбність нашого народу, залишила помітний слід в історії. Підтвердила, що Закарпаття є українською землею, а жителі цього краю – невід'ємною частиною славетної української нації.

Сьогодні незалежна Україна гідно вшановує діячів Карпатської України. Зокрема, в Ужгороді встановлений пам'ятник Президентів А. І. Волошинові, пам'ятний знак на Красному Полі, де відбулася битва січовиків із угорськими гонведами, іменами діячів Карпатської України названі вулиці й площі, школи та інститути.

Тетяна ПЛЯШНИК
і **Марина МОСКОВИЧ,**
ЖТ-71

КРІЗЬ СПОГАДИ ДО ІСТИНИ

■ КРОК У НАУКУ

ПОГЛЯД ІЗ СЕРЕДИНИ

Ще в лютому відбулася десята студентська конференція «Перший крок у науку», участь у якій узяли всі інститути й факультети СумДУ. Результатами своїх досліджень поділилися більше ніж 200 студентів. Серед організаторів – факультет ЕЛТ, студентське самоврядування та наукове товариство студентів та аспірантів нашого університету. Робота конференції проходила у 8 секціях: А – «Актуальні проблеми та перспективи розвитку сучасної меди-

цини»; В – «Біофізика. Нанотехнології. Технічна фізика. Електроніка»; С – «Держава й право»; D – «Математичні науки. Комп'ютерні та інформаційні технології»; E (повністю англійською мовою) – «Суспільство. Економіка. Управління»; F – «Філологія. Комунікації. Суспільство»; G – «Сучасні технології в промисловому виробництві. Механічна інженерія. Актуальні екологічні проблеми»; H – «Суспільство. Економіка. Управління».

«Резонанс» поцікавився, які враження залишила ця конференція в студентів, зокрема переможців секцій E та D **Микиту Коваленка** й **Ангеліни Харченко**, чії дослідження визнані перспективними.

Перше інтерв'ю з Микитою (група М-82 ан).

– Чому вирішив узяти участь?

– За традицією. Долучаюся до заходу вже втретє! У 10-му й 11-му класах був слухачем Малої академії наук і переміг на обласному етапі секції економіки. Подобається формат конференції, тому вирішив спробувати свої сили, ставши студентом.

– Яка тема твого дослідження й скільки часу працював над тезами?

– Презентував відразу 4 роботи на суспільно-економічні теми: «Аналіз фінансових наслідків застосування моделі «дешевої робочої сили» в Україні», «Модель оцінювання трудового потенціалу регіонів», «Аналіз причин скорочення кількості населення України», а також англійською мовою «Consequences of increase in minimum salary in Ukraine» («Наслідки збільшення мінімальної заробітної плати в Україні»). Працював недовго, тому що мав певні матеріали й результати попередніх своїх досліджень, якими користувався під час написання тез.

– Як обирав наукового керівника?

– Оскільки презентував не одну роботу, мав справу з чотирма викладачами: **Т.В. Турчиною**, кандидатами економічних наук **О.О. Синявською** та **Д.О. Смоленниковим** і доцентом **С.В. Похилько**. З усіма вдалося знайти спільну мову й одержати неабияку допомогу.

– Твої дослідження актуальні?

– На всі сто! Про це свідчать навіть

назви робіт: достатньо вдуматися й переконатися. Мої тези стосуються людського капіталу та ринку праці. Хіба не злгоденно й важливо, зважаючи на пов'язані з цим проблеми? Переконали: люди – найбільша перспектива України, в яку потрібно інвестувати. Насамперед доцільний системний аналіз потреб нашої економіки, лише висновки якого здатні виявити справжні шляхи для розвитку.

– Які враження від конференції та чи очікував на перемогу?

– Чудово, що студенти організують конференцію для студентів і зі студентами, а професорсько-викладацький склад підтримує їх в усіх ініціативах та задумах. Двічі здобувши перемогу в нашій секції (як уже зазначав), мав підстави очікувати й радий, звісно, що очікування справдилися. Головним для себе вважав донести ті ідеї, у які вірю та які намагаюся реалізувати. Начебто вдалося.

Друге інтерв'ю з Ангеліною Харченко (ІН-81).

– Чому ризикнула зробити такий перший крок?

– Цікава можливість заявити про себе, тим паче від рідного університету: нікуди їхати не потрібно, чому ні?

– Займалася наукою раніше?

– Так, робила проекти для Нью-Йоркської академії наук.

– Яка тема твого дослідження й скільки часу працювала над тезами?

– «Hilbert's paradox of the infinite hotel» («Гільбертів парадокс нескінченних множин»). Працювала недовго, тому що тема вузька: щоб розглянути всі можливі варіанти розв'язання, не знадобилося багато часу.

– Як обирала наукового керівника?

– За принципом відповідності дисципліни, що викладає керівник, моїй темі. Виявилось, що відповідає **Тетяна Іванівна Жиленко**.

– У чому актуальність твого дослідження?

– Головний вектор моєї роботи – контрінтуїтивність нашого уявлення про нескінченність через застосування теорії множин Кантора, що цікаво й важливо, тому що нам, людям, неможливо пізнати справжню суть нескінченності.

– Плануєш далі працювати в галузі наукових досліджень із цієї теми?

– Навряд, але з інших обов'язково. До речі, вже маю плани щодо них.

– Які враження від конференції та чи очікувала на перемогу?

– Дуже цікаво! Здивувало, що серед учасників були школярі. Вони презентували вражаючі дослідження, що надихнуло й дало неабияку надію на плідне майбутнє науки. Для мене участь, наче «кіт Шредінгера» (експеримент у галузі квантової механіки): доки немає результату, не знаєш, буде перемога чи ні. Тепер знаю, що вона є. Звісно, задоволена.

Спілкувалася з молодими науковцями **Зореслава ШЕДЕНКО (ЖТ-81)**.

■ РЕТРОСПЕКЦІЯ

Наприкінці грудня в актовій залі відбулась одна з найочікуваніших подій студентського життя – конкурс чоловічої краси й харизми «Містер СумДУ». 14 хлопців вражали присутніх талантами, неабиякими знаннями й гідними поваги особистісними рисами: кмітливостю, креативністю, гарними манерами, винятковими ораторськими здібностями, почуттям гумору, вмінням тримати увагу глядача.

За творчим задумом учасники змагалися в трьох тематичних дефіле. У першому, що символізувало ранок, хлопці демонстрували стиль street-casual, тобто свій повсякденний одяг. У другому під назвою «День» – спортивний образ, ознайомлюючи гостей заходу зі своїми заняттями впродовж дня. Завершальне дефіле «Вечір» – вихід у вишуканих костюмах.

Переміг студент факультету ТеСЕТ **Олександр МИРОНЕНКО**, з яким вирішили поспілкуватися після певного проміжку часу, щоб устиг оговтатися після феєричних конкурсних перепитів і звикнути до почесного звання.

– Як проходив відбір?

– Узяти участь мені запропонував факультет. Я не заперечував, тому що мав позитивний досвід знайомства зі сценою: ще зі школи подобається виступати! Наскільки знаю, з кожного факультету вибирали двох хлопців, на кастинг міг прийти кожен охочий.

– Що відчував перед виступом?

– Хвилювання, відповідальність за нашу підготовку, адже виступав не сам. Безумовно, не хотілося підвести команду. Водночас було і страшно, і круто.

ПРИЙШОВ, ПОБАЧИВ, ПЕРЕМІГ

– А коли назвали ім'я переможця?

– Не відразу зрозумів, що сталося. Потім, звісно, неймовірно зрадів.

– На сцені ти показав гарну пластику, як давно займаєшся танцями?

– Цікаве запитання. Мені його ставили вже не раз. Чесно кажучи, на момент виступу не займався взагалі. Усе продемонстроване – результат спільної підготовки з представниками факультету. А вже через півтора місяця після «Містера» почав опановувати це мистецтво професійно.

– Хто був гідним суперником? Відчував конкуренцію?

– Ще й яку! Конкурентами були всі хлопці – неординарними, сильними, артистичними, вартими перемоги. На репетиціях певні з них виділялися більше, але репетиції репетиціями... Кілька учасників підійшли до мене після завершення й зазначили, що не засмучені, адже журі було справедливим.

Варто додати, що після перемоги в такому престижному конкурсі в житті Олександра майже нічого не змінилося, якщо не враховувати рівень захоплення танцями. Зірковою хворобою не захворів: комунікабельний, чемний, щирий... Справжній містер!

Дар'я **ЛОБАНОК, ЖТ-61**

ВІДПОВІДНІСТЬ ІМЕНІ Й ДОЛІ

Філософія імені є однією з найскладніших. Ще античні мудреці намагалися зрозуміти зв'язок між назвою речі й нею самою, проте й у наш час проблема залишається в центрі уваги різних наук – як гуманітарних, так і точних. Адже ім'я, тобто слово, є основою інформації, а теперішню цивілізацію не випадково називають інформаційною. Відомий філософ Олексій

Лосев у роботі «Річ та ім'я» зазначає, що в людини два імені: дане після народження батьками й притаманне за духовною природою. Лише тоді, зауважує філософ, людина має непересічну долю, коли вони збігаються. Наприклад, назвали дівчинку Людмилою, а вона й справді мила людям. Проте навіть якщо ні, однаково свідомо чи підсвідомо намагатиметься відповідати своєму імені, своїй долі. Не секрет, що люди часто цікавляться походженням свого імені, а оскільки запит породжує пропозицію, сьогодні є чимало літератури, що може їм у цьому допомогти, та й Інтернет значно розширив такі можливості.

Ім'я Світлана, що можна зрозуміти й без підказок різних словників та енциклопедій, пов'язане зі світлом. Є в нашому університеті людина, в якій імена дане й притаманне, вочевидь, збігаються, тому що світла усмішка ніколи не зникає з її обличчя. Та й доля – як людська, так і наукова – їй не раз усміхалася і продовжує усміхатися. Певен, багато хто зрозумів уже, що йдеться про **Світлану Олексіївну Швачко** – доктора філологічних наук, професора, академіка Академії Вищої школи України. На сьогодні вона знаних не лише в Україні, а й далеко поза її межами науковець, заснувала в СумДУ кафедру «Переклад», власну наукову школу з германістики, визнана «Жінкою року – 2005» Американським біографічним інститутом.

Серед своїх

Наукові інтереси вченої обіймають широке коло питань із проблем перекладознавства, англійської філології та типології. У своїх наукових розвідках (близько 500 праць, серед яких 8 монографій, 5 навчальних посібників) вона акцентує увагу на типологічних аспектах, категоріях текстів, метамовах перекладу, інтеграціях вербальних і невербальних засобів спілкування, наївній та науковій картинах світу, проблемі «ніщо». Крім того, Світлана Олексіївна є членом спеціалізованих учених рад із захисту кандидатських та докторських дисертацій, учасником престижних конференцій із сучасного мовознавства й перекладознавства в Україні та за кордоном. Має тісні наукові зв'язки з колегами таких вишів, як Вроцлавський університет (Польща), Євразійський національний університет ім. Л. М. Гумільова (Казахстан), Балтійська міжнародна Академія (Латвія), а також кількох університетів Республіки Білорусь. У 2012 р. проводила майстер-клас під час II Всеукраїнського лінгвістичного форуму молодих учених в м. Київ, у якому, варто зазначити, вона й народилася. Можна продовжувати й продовжувати, але й так достатньо, щоб поставити риторичне запитання: хіба можна таку наукову долю назвати пересічною?

До речі, з більш розлогою фаховою біографією Світлани Олексіївни, численними її нагородами найвищого рівня можна ознайомитися на сайті кафедри германської філології: <http://gf.sumdu.edu.ua/uk/38-shvachko-svitlana-oleksijivna>.

Приваблює світло збігання імен даного й притаманного також студентів, чимало з яких обрали шлях науковця. Деякі з них стали колегами, працюють поряд, на кафедрі. «Вдячна долі, – говорить доцент, кандидат філологічних наук **Олена Валеріанівна Ємельянова**, – за подаровану можливість навчатися та осягати глибини й таїну слова під керівництвом Світлани Олексіївни. Щиро стверджую, що її практичні та семінарські, сповнені вражаючих і яскравих мовних феноменів, прикладів стилістичних тропів, що закарбувалися в пам'яті на все життя, зародили в мені палке бажання досліджувати мову й мовлення в науковому руслі. Кожне заняття з нею було стимулом для самовдосконалення, творчого саморозвитку. Пам'ятаю як для нас, студентів, пари зі Світланною Олексіївною пролітали, наче мить, а після занять ми із задоволенням продовжували міні-змагання на кращий стилістичний прийом. Вважала великим привілеєм змогу писати кандидатську дисертацію під керівництвом Світлани Олексіївни, світлої та мудрої в усіх аспектах жінки...».

У теперішній час інформаційного вибуху, коли досить легко розгубитися від напливу нових знань, фактів, відкриттів, серед яких, на жаль, чимало й фейкових, фальшивих, провокативних, девізом справжнього науковця й вродженого педагога Світлани Олексіївни є «Навчити вчитися!», тобто фільтрувати інформацію, плідно сумніватися в її достовірності та важливості.

Дякує долі за те, що звела з такою світлою людиною, і доцент, кандидат філологічних наук **Світлана Володимирівна Баранова**: «Вона має велике чудове серце, завжди розуміє, підтримує, дає слушні поради. Не лише для мене Світлана Олексіївна є взірцем енергійності, толерантності, чуйності, мудрості, полонить багатством своїх ідей і пропозицій. Саме їй завдячую своїм становленням на науковій ниві. Світлана Олексіївна надзвичайно талановитий та ерудований професіонал, обізнаний у сучасних тенденціях філології, перекладознавства, методики викладання іноземних мов і перекладу. Така активність надихає й нас, її вірних учнів, на нові плани, звершення, досягнення...».

Заступник декана з навчально-організаційної роботи факультету ІФСК, доцент, кандидат філологічних наук **Олена Миколаївна Медвідь** додає: «За довгі роки знайомства Світлана Олексіївна була моїм викладачем, науковим керівником, колегою, начальником і в усіх цих ролях зберігала основні свої якості: людяність, доброзичливість, готовність допомогти в будь-якій ситуації, як професійній, так і життєвій. Радую й дивує в ній філософське бачення світу, що чудово поєднується з логічним, я б навіть сказала, математичним мисленням, лаконізм мови з яскравим гумором і вміння відображати в кожному слові або його частині цілий концепт, притаманне не кожному».

Цікаво, а яке враження від нашої героїні в сьогоднішніх студентів? Можливо, щось змінилося за роки, що пройшли після того, коли студентами були теперішні колеги? **Альона Соломка** (ІР-51) бачить Світлану Олексіївну викладачем із широким життєвим кругозором: «Завжди позитивно мислить і надихає своїм прикладом, приділяє особливу увагу студентам під час написання курсових та дипломних робіт. Завжди допомагає й підказує, ділиться своєю точкою зору...». Подібна думка й у її одногрупниці **Анастасії Загребельної**: «Світлана Олексіївна має непересічні знання, вміє захопити ними студентів. Приємно співпрацювати з нею як із науковим керівником: здобула багато корисних навичок, за що дуже вдячна!».

З Александром Кобяковим

Безумовно, багато змінюється в людині з плином часу, але не основні риси характеру, що й визначають її сприйняття ближніми та дальніми, друзями й колегами. Із процитованих вище вражень легко переконалися, що Світлана Олексіївна справді світла людина, у якій з роками не зникає бажання ділитися своїми здобутками, відкриттями, надзвичайно багатим досвідом педагога й науковця.

Щодо людської, зокрема жіночої, долі Світлани Олексіївни зазначимо так: кожен має право на таємницю, до якої стороннім заборонено навіть підступати. Але є речі, події, особистості, які стали свідками її доступних для інших сторін життя. І тут без особливих секретів. Три чоловіки доленосні для Світлани Олексіївни: як у дзеркалі, відбиваються їх постаті в її душі. Перший – батько **Олексій Іванович Черноок** (1907–1943 рр.), який дав їй життя, другий – чоловік **Карпо Кирилович Швачко** (1922–2006 рр.), який дав їй не лише прізвище, а й прекрасних дочок Віру й Ірину, а через них – цілу плеяду онуків і правнуків, третій – науковий керівник **Юрій Олексійович Жлуктенко** (1915–1990 рр.), який відкрив їй дорогу до наукових вершин і благословив їх підкоряти. Її стосунки з ними, на переконання кандидата технічних наук, доцента **Олександра Миколайовича Кобякова**, не були прозовими, тому розповісти про них можна лише поетичним словом.

1. ОЛЕКСІЙ

Грім гримить чи канонада,
Дощ шумить чи кулі свищать?
Десять там ген за Погребище
Сіра утіка армада.
Лобачів... Уже німота
Повз хати на захід плине.
Стоїть Света біля тину,
Проводжає зором роту.
Лейтенант її побачив
І цукерки простягає:
«Бітте, медхен», – зазиває. –
«Льос, льос». А дитина плаче,
Бо боїться. Бабця лає:
«Вони звірі, ця німота,
І не роззявай-но рота!
Битиму!» Бабця знає,
Хоч нікому не визнає,
Що зять Льонька в партизанах,
Був в бою, увесь у ранах
Лежить тихо і конає ...
А Світланка – татусева
Мала квіточка, мазунка –
Рисувала на малюнку
Батька олівцем рожевим ...
Тату, де ти? Де ти ходиш?
Бачу я тебе з собою
В парку літнім над рікою
В довоєнних тихих Бродах.
Тату, де ти? Ніч. На возі
Їдуть лісом. Темно, страшно,
Вільха, дуб, бузок запашний ...
Ось там цвинтар по дорозі.
Що хова під сіном віз?
Скриня тверда, якась глуха...
Що це, що це? – дід не слуха,
Тишу ріже стук коліс ...
Татку, де ти? – Тут, дитино, –
Дід відповідає з плачем.
Як це «тут»? І що це значить?
Цвинтар. Дід спинив шкапину ...
Татку, татку! І Світлана
Прокидається. Кошмари
Відступають в часи старі:
Там війна, дитинство, рани ...

2. КАРПО

Біла Церкво, в прохолоді
Ти мене зустріла Россю,
Квітом липовим, волосям
Кукурудзи на городах.
Школа, друзі, ігри милі...
В Лобачеві не та школа!
Тут цікаво: тут довкола

Храми, парки і ... Шумило.
У Інеси книг чимало,
А Тамара з хлібом дружить ...
Вітчим Вася в війську служить,
З матір'ю він на Уралі.
Мама Тоня любить Васю,
Нить за гілкою йде слідом.
А дочка Світлана з дідом
На хазяйстві зосталася.
Зарічанська наша школо
Коло церкви Магдаліни,
Спогади до тебе линуть
Крізь роки і примхи долі:
«А я у гай ходила
по квітку ось яку,

а там дерева люлі
і все отак зозулі
ку-ку»
Прощай, перша школо рідна!
Розійшлися інтереси
Вірних подруг: ось Інеса
Інтеграл бере плідно.
А Тамара, а Тамара
Вчиться на ветеринара.
А що Света? На ін'язі
Лексик і граматик скелю
Довбе вперто і ретельно –
Тож звитяга по звитязі.
Інститут Швачко очолив –
Гармаш і філолог бравий,
У жінок мав успіх, славу:
Київ, уряд щойно зволив
Інститут в донецьке поле
Перевести із Надросся.
Бачте, здавна повелося
Піднімати культури ролю!
Горлівка – копалень город,
Філології прихисток.
Света вчить свою Stylistics
І читає Войнич «Овод».
Комсомолка і спортсменка,
На Алфьорову подібна,
І розумна, до мов здібна,
І красуня, хоч маленька.
Легінів шахтарських гроно
На Світлану позирає,
А вона книжки лиш знає
Шоу, Свіфта, Честертона.
Рій закоханих злітає,
Мов комахи на прожектор,
Та даремно, бо сам ректор
На студентку поглядає ...
Випуск знову і ... весілля:
Молоді – Карпо і Света!
Новина без Інтернету
Рознеслася по довкіллю.
Світ побачили здорові
Дві Карпівні – Віра й Іра.
Аналітик – вперта Віра,
Іра – суміш вибухова.
Доці дві – обидві в тата,
Віра – в фестивальне літо,
Іра – в «Кенеді убито».
Просто чудо не дівчата!
Втім від маминої вдачі
Взяли Карпівни удачу.

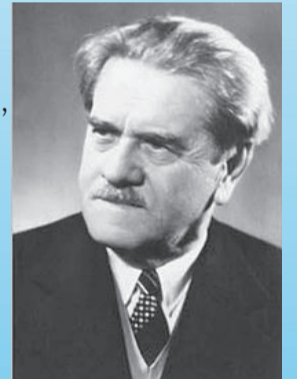
3. ЮРІЙ

Горлівка. Шестидесяті.
Света наша вчителює,
У науці шлях торує
І сміливо, і завзято.
Доці учаться. А ректор
Потихеньку ректорує.
Горлівський ін'яз готує
Фахівців широкий спектр.
В половині сімдесятих
Виграш долі – куш одразу:
Света їде до Техасу
Стажуватись. В небо взята!
Це сьогодні вже не диво,
А тоді здавалось чудом:
Мріяв хто з країни люду
Пить на ранчо темне пиво?
Куди ведуть стежки твої?
У Суми, у СДПІ!

А плани свої здійсниш де?
У Сумах, тут, на СКД!
А Київ? Київ дав життя
І знов до нього вороття,
Бо там, в столиці, чоловік –
Науки мови чарівник.
Жлуктенко Юрій. Він зіграв,
І шлях в науці засвітив,
Став провожатим і отцем,
Світлани-доктора творцем.
Германські мови! Скільки в них
Шляхів незвіданих, крутих!
Числівники, квантитативність,
Семантика, валоративність ...
Чарівний світ, де за горами,
За дзюркотливими ріками
Тезаврус скритий у печері,
Де ключ, що відмикає двері,
Оті ученості ворота,
Що викликають лиш зівоту
У непосвячених. Цур їм!
Нам треба йти шляхом своїм!
«А я у гай ходила
по квітку ось яку ...»

ЖЛУКТЕНКО Юрій,

вчитель мій,
Ти був натхненник моїх мрій,
Пізнання слова.
Мене не чули. Ти почув,
Повірів в мене, не задув
Свічадо мови.
Казав мені: «Не слухай їх,
Отих хулителів лихих,
Вони люді».

Для них наука – лиш трамплін,
Не відчувають часу плин
Сліпі старці».

Збулось! Не помилився метр,
Вершина взята осяйна,
Подолана глуха стіна
Висока, як ліванський кедр.
Сталось. Кафедра у педі,
Докторат і професура,
Відкриття аспірантури,
А в науці – справжня леді:
Де, коли, у котрих планах
Конференції, наради...
Сонцю гості усі раді.
Сонце – усмішка Світлани.
Політех став універом,
Плани, плани... Дух захвата!
Глянь! Вже кафедра відкрита,
Ввічливим де вчать манерам,
Де переклад генерує
Нові хвилі універу,
Де відкриті нові двері –
Гуманістика вирує!
Хто став на чолі процесу?
Піднесе хто дух неквалий?
Хто творець правдивий школи?
То Світлана, наш професор!

Така доля. Шляхом світлим
По життю йде героїня.
Втім, здається, і понині
Вона дівчинка тендітна,

Що стояла біля тину
У лиху війни годину ...

МЕДІАБЕЗПЕКА

Окей, Google, або Чи варто пам'ятати те, що можна «загуглити»?

Ефект Даннінга – Крюгера

Макартур Вілер — мабуть, один із найбільших невдах серед грабіжників банків. Навесні 1995 року в місті Піттсбург здійснив одразу два напади за один день. На записі з камер його обличчя добре розгледіли: був без маски. Поліцейським пояснив, що перед нападом намастив лице лимонним соком, а тому камери не могли його зафіксувати. Дивний аргумент, правда? Але певна логіка в діях Макарута наявна. Він вичитав, що лимонний сік використовують як невидимі чорнила, а тому подумав, що сік зробить невидимим і його обличчя для камер спостереження.

Ситуація з піттсбурзьким грабіжником банків спонукала американських учених Девіда Даннінга й Джастіна Крюгера описати ефект, тепер названий на їх честь. Звучить так: чим менше ми знаємо й уміємо, тим більше не підозрюємо про свою неосвіченість. Фактично, йдеться про те, що потрібно бути принаймні трохи розумним, щоб зрозуміти, наскільки ти дурний (зокрема усвідомити, що лимонний сік не робить невидимим усе довкола). Тобто цілком неосвічені люди мають вищий рівень самооцінки й впевненості у власній правоті, ніж люди з базовими знаннями.

Чому на ефект Даннінга – Крюгера необхідно звернути увагу сьогодні? У сучасному світі в кожного з нас є спокуса: навіщо пам'ятати багато (або навіщо пам'ятати хоч щось), якщо існує Google? Через це в умовах інформаційного суспільства важливими є не факти, а навички й уміння: мовляв, можна не напихати голову інформацією, потрібно просто вміти її вчасно та швидко знайти. Та чи так насправді?

Ефект Google

У 2011 році професор Гарвардського університету Деніел Вагнер провів експеримент, під час якого попросив добровольців набрати на комп'ютері 40 загальновідомих фактів на зразок «Око страуса більше, ніж його мозок». Одну групу націлювали запам'ятовувати факти, перед іншою такого завдання не ставили. У кожній групі половині людей сказали, що набраний текст залишиться й буде доступним у будь-який момент, а іншу заповнили, що текст зникне одразу після завершення роботи.

Перевірка знань піддослідних груп показала, що ті, які мали завдання запам'ятовувати текст, і ті, хто просто його набирав, запам'ятали приблизно однакову кількість фактів. Тобто наші вольові зусилля не здатні істотно покращити пам'ять. Різниця в іншому: впевнені, що інформація зникне відразу після набрання, запам'ятали значно більше, ніж ті, які сподівалися, що вона збережеться на комп'ютері.

Подібний експеримент провела в 2013 році й Лінда Хенкель із Ферфілдського університету. Одержані результати показали, що студенти, які на виставці картин мали змогу фотографувати експонати, запам'ятали набагато менше, ніж ті, які могли робити лише окремі помітки в блокноті.

Схильність людини не пам'ятати фактів, що можна знайти в сховищі комп'ютера, телефона, Інтернеті має красномовну назву — ефект Google. У крайньому разі він призводить до того, що людина стає нездатною виконувати навіть дрібні побутові справи, попередньо не «загугливши» їх. Що вже говорити про наші знання з історії, філософії чи міжнародної економіки, якщо відповідно до опитувань близько третини американців не знають, скільки потрібно варити яйця, а 28 % упевнені, що хліб можна спекти без додавання до сухих інгредієнтів води.

Факти й критичне медіаспоживання

Ефект Даннінга – Крюгера та ефект Google нашоують на запитання: чи справді можна обійтися без знання фактів? Інформації довкола занадто багато. Запам'ятати все чи хоч трішки значущу частину під силу хіба що суперлюдині. То, можливо, праві ті, які стверджують, що людину потрібно навчити користуватися вудкою (шукати й фільтрувати інформацію), а не кидати її на голову мішок риби (купу одиничних готових фактів)?

Цінність навичок заперечити неможливо. У ситуації з медіа переважно говорять про критичне мислення як про навичку, що дозволяє використовувати медіа принаймні без шкоди для себе. Водночас переважно забувають, що критичне мислення базується на здатності брати під сумнів медіаконтент, для чого потрібно мати хоча б наскільки повне уявлення про дійсність.

Інакше кажучи, щоб «загуглити», як називається столиця Канади, для початку в нашій голові якось повинен з'явитися факт, що у світі існує Канада. Якщо людина не володіє комплексом базових фактів, жодне перевіряння статусу видання, його власника, історії мас-медіа, імені автора матеріалу, тону (емоційності) подачі не вбереже від пасток маніпуляцій і пропаганди. Учти медіаграмотності людину без загальної ерудиції — приблизно те саме, що майструвати дах будинку, попередньо не збудувавши надійні стіни.

Дослідження в США доводять, що люди, які мають вищий рівень знання базових, найелементарніших фактів з історії, географії, астрономії та інших шкільних предметів, загалом є успішнішими, мають прогресивніші погляди, заробляють майже вдвічі більше, навіть є здоровішими. Водночас факти можуть бути ніяк не пов'язаними зі сферою зайнятості, але саме володіння ними робить людину успішнішою на роботі. Навіть рівень престижності закінченого університету впливає менше, ніж те, чи знаємо ми, без підказки Google, у якому столітті жив Ісус Христос, що таке еволюція видів або хто такий Альберт Ейнштейн.

Сьогодні світ переорієнтовується на здобування навичок, а не ерудиції. Знанням імен американських президентів чи столиць африканських країн не прийнято хизуватися, тому що це так звані репродуктивні факти. Вони нібито лише відбирають у нашому мозку ресурси, що можна використати з більшою користю. А президентів чи столиці можна з легкістю «загуглити»!

А раптом такий підхід не спрощує нам життя, а, навпаки, ускладнює? Уявіть, що читаєте в онлайн-виданні заголовок: «У столиці найбільшої в Північній Америці країні Венесуели Боготі продовжуються протести». У реченні низка «зайвих» (тому що репродуктивних) фактів. А тепер уявіть, скільки часу потрібно на перевіряння кожного з них. Натомість елементарно освіченій у географії людині не доведеться витратити ні секунди, щоб зрозуміти, що Венесуела в Південній Америці й не найбільша на континенті, а Богота — столиця Колумбії. То чи настільки зайвим є напихання голови знаннями в епоху Google?

Згадані в матеріалі експерименти й опитування записані з книги «Голова як решето. Зачем включать мозги в эпоху гаджетов и Google» Вільяма Паундстоуна: <https://readli.net/golova-kak-resheto-zachem-vklyuchat-mozgi-v-epohu-gadzheto-v-i-google/>. У книзі зібрані ще кількості показових експериментів, про які варто прочитати кожному, хто ще вірить у безмежну силу пошукових мереж.

Олена ЄВТУШЕНКО,
викладач кафедри журналістики та філології

ПАМ'ЯТІ КОЛЕГИ

В начале марта прошлого года ушла из жизни доцент, кандидат исторических наук **Тамара Ивановна Иванова**, проработавшая на кафедре общео-экономической теории СумДУ около двух десятков лет. Родилась, закончила школу и университет в Башкирии. Работала учителем в школах Украины, ГДР, Туркмении, а преподавательскую деятельность в высшей школе начала в Алма-Ате (теперь Алматы), читая в одном из высших военных училищ предметы исторического и политэкономического циклов. В начале 80-х гг. прошлого столетия защитила кандидатскую диссертацию и получила учёное звание доцента.

В Сумы вместе с семьёй переехала в 1995 году и была принята в наш университет на должность доцента кафедры экономической теории, где проработала до 2013 года. Здесь и раскрылись её преподавательские способности как ученого в области международной экономики. Она издала несколько десятков учебно-методических публикаций, из которых наиболее известное учебное пособие «Международная экономика» (2009 г.), рекомендованное Министерством науки и образования Украины как учебник на украинском и русском языках для студентов-экономистов заведений высшего образования.

Особенно ценный комплекс научных трудов Тамары Ивановны, посвященных проблемам перехода Украины к рыночной экономике: «Мировое хозяйство и его эволюция», «О некоторых аспектах внешнеэкономической политики Украины в современных условиях», «Глобальные проблемы современности и способы их разрешения», «Продовольственные проблемы и основные подходы к их решению» и некоторые другие, написанные как самостоятельно, так и в соавторстве с преподавателями-учёными и студентами. А выполненные под её руководством студенческие работы («Проблемы безработицы в Украине в условиях мирового кризиса», «Особенности кризиса в Украине», «Анализ трудовой миграции в Украине», «Внешнеторговые отношения Сумской области») стали лауреатами Всеукраинского конкурса студенческих научных работ.

В последнее время Тамара Ивановна жила с семьёй дочери. И дочь, региональный экономист-управленец, и внучка в профессиональном плане пошли по её стопам. Светлая память об уважаемой преподавателями и любимой студентами Тамаре Ивановне Ивановой навсегда сохранится у коллег по работе и выпускников Сумского государственного университета.

А.С. ТЕЛЕТОВ,
доктор экономических наук,
профессор

■ НОВІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

У СумДУ відкриті три нові спеціальності: «Хімія», «Історія та археологія», «Міжнародне право». Матеріал для тих, хто ще не визначився з майбутньою професією й розмірковує про навчання в нашому університеті.

Світлана Большаніна, завідувача кафедрою загальної та прикладної хімії, вважає, що перевагою нової спеціальності «Хімія» є поєднання фундаменталізму й інновацій: «У нас діють 8 потужних лабораторій, оснащених сучасними приладами, створена матеріально-технічна база для забезпечення навчального процесу. Цьогоріч заплановане відкриття філії кафедри в складі провідних хімічних виробництв області».

Перевагами навчання за цією спеціальністю є баланс теоретичних і практичних знань із основ

ПЕРСПЕКТИВНА ТРІАДА

хімії, підготовка до різних професій на хімічному виробництві: інженера, технолога, фахівця з контролювання якості (аналітика) тощо, а також можливість вивчення дисциплін англійською мовою й проходження стажування в провідних університетах західної Європи.

Валерій Власенко, кандидат історичних наук і керівник робочої проектної групи зі спеціальності «Історія та археологія», зазначає: «Традиційно в навчальному плані майбутніх студентів передбачені 3 цикли:

дисципліни загальної й професійної підготовки, практичне опанування. Майбутні історики детально вивчатимуть історію людства взагалі та України зокрема. Передбачені й такі спеціальні історичні дисципліни, як нумізматика, генеалогія, геральдика, дипломатика, сфрагістика, історична

метрологія, фалеристика, вексєнологія та інші».

Цікаво, що на відміну від педагогічних закладів освіти, в яких готують викладачів для середньої школи, випускники спеціальності «Історія та археологія» мають різноманітніший спектр для працевлаштування. Вони зможуть працювати в науковій, організаційно-управлінській та освітній галузях, на викладацьких посадах, в органах державної влади й місцевого самоврядування, мас-медіа, PR-технологіях тощо.

Освітньо-професійна програма «Міжнародне право» поєднує поглиблену фахову підготовку юриста-міжнародника з вивченням основних галузей національного права, а також передбачає збільшений обсяг контактних годин іноземної мови (а за вибором студента – і другої іноземної мови й дисциплін зі спе-

ціальності з англійською мовою викладання).

Випускники зможуть працювати в міністерствах закордонних справ і юстиції України, інших органах державної влади й місцевого самоврядування, в яких потрібні консультанти із законодавства зарубіжних країн, міжнародно-правового регулювання, європейської інтеграції, інформаційно-аналітичного забезпечення, співробітництва з міжнародними організаціями, обіймати посади в дипломатичних представництвах та консульських установах, представництвах міжнародних організацій, обслуговувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств тощо.

Із деталями вступу й переліком предметів ЗНО можна ознайомитися за посиланням: vstup.sumdu.edu.ua.

Центр медіакомунікацій та рекламної діяльності

Найперспективніше інвестувати в майбутнє. За таким принципом третій рік поспіль у СумДУ відбувається конкурс на гранти Наукового товариства студентів (слухачів), аспірантів, докторантів та молодих учених. Підтримано 12 проектів загальним кошторисом 180 тис. грн.

КРЕАТИВНИМ ІДЕЯМ – ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО

«Зелене світло» на реалізацію задуму здобули п'ять пропозицій від Медичного інституту: «Вивчення властивостей 3D-скафолдів на основі хітозана для їх застосування в регенеративній медицині», «Визначення циркулюючої пухлинної ДНК для моніторингу раку молочної залози», «Вивчення генетичних предикторів розвитку пухлинних процесів сечостатевої системи в представників української популяції» і ще два.

Гранти на втілення п'яти проєктів одержали й представники факультету ЕЛІТ. Працюватимуть над «Автономною електростанцією для заряджання електронних гаджетів на основі сонячної батареї», «Лазерним 3D-сканером», «Системами розумного будинку» тощо. А від факультету ТеСЕТ конкурсна комісія підтримала два стартапи – «Вплив режимних параметрів на характеристики струмінно-реактивної турбіни» й «Energy clock +».

Крім того, в. о. голови НТСА Сергій Солодовников анонсував планування окремого кошторису на проєкти соціально-гуманітарного напрямку. Таке рішення пояснив необхідністю мотивувати до наукової діяльності більше нетехнічних факультетів та інститутів СумДУ.

Каріна ХАЧАТАР'ЯН, ЖТ-61

Розпізнати зазвичай можна. Постійна спрага, збільшене й прискорене сечовиділення (поліурія) і втрата ваги без очевидних причин – ось триада симптомів діабету. Що стовідсотково змушує нас звернутися до лікаря? Біль. Проте при цукровому діабеті він виникає пізніше, коли почалася вже руйнація організму. Тому актуальним є скринінг глікемії, тобто профілактичне визначення рівня глюкози в крові. Критичною для постановки діагнозу вважають 6.1 ммоль/л у разі взяття капілярної крові з пальця натщесерце й 7.0 ммоль/м у разі дослідження плазми з вени.

Що насамперед робити, якщо лікар виявив у вас або ваших близьких таку хворобу? Лікувати чи змиритися? Передусім потрібно з'ясувати, якого типу діабет. Близько 90 % усіх діабетиків страждають 2-м типом, що є злободенною проблемою цивілізації й здебільшого зумовлений неправильним харчуванням, недостатніми фізичними навантаженнями, стресовими ситуаціями, шкідливими звичками, збільшенням ваги (часто на тлі спадкової схильності). Базова причина такого діабету – інсулінорезистентність. Вуглеводи є основним енергетичним субстратом для роботи внутрішніх органів. Водночас більшість клітин потребують інсуліну як швейцара, який забезпечить вхід глюкози в так звані інсулінові тканини (жирову, м'язову, печінку й т. д.). При діабеті 2-го типу чутливість клітин до дії інсуліну знижується, а його синтезування компенсаторно зростає, що спричиняє підвищення апетиту та збільшення маси тіла. Пацієнти стають заручниками ситуації: постійний голод виходить із-під контролю,

■ ЕСКУЛАП

Навряд знайдуться в цивілізованих країнах, зокрема й Україні, такі сім'ї, хоча б одного з членів яких не зачепила проблема діабету. Сьогодні ця хвороба поширюється в геометричній прогресії, займаючи одне з трагічних місць у трійці основних захворювань-убивць. Згідно зі світовою статистикою до 2030 року півмільярда населення земної кулі страждатиме на діабет, іншими словами, кожен десятий дорослий. Як же розпізнати небезпечну хворобу на ранніх етапах її розвитку, щоб унебезпечити себе від небажаних наслідків? За порадами редакції звернулася до **Оксани Костянтинівни Мелеховець** – лікаря-ендокринолога вищої категорії, доцента кафедри сімейної медицини, завідувачої курсом ендокринології, члена Європейської ендокринологічної асоціації (European Endocrinological Society).

ГРКІ СЛЬОЗИ СОЛОДКОГО ДІАБЕТУ

лю, а поради «повісити замок на холодильник» не дають бажаного результату, як і різні дієти, зокрема раціон певних продуктів. Це врешті-решт взагалі призводить до безвиході й розвитку депресії.

Перше, про що необхідно пам'ятати: з діабетом не воюють, а беруть під контроль. Розроблені різні спеціальні дієти (назначає та стежить за їх впливом фахівець, тобто лікар), за допомогою яких можна скоригувати інсулінорезистентність і знизити вагу (до 8 кг за два тижні). Ефективні й реабілітаційні комплекси лікувальної фізкультури, фізіотерапії та психологічної реабілітації, а також широкий спектр фітотерапевтичних і цукрознижувальних медичних препаратів. Мета – нормалізувати рівень

глюкози в крові, після чого жодне з грізних ускладнень діабету не прогресуватиме.

тійного коригування доз швидкодіючого інсуліну пацієнтам необхідно застосовувати спеціальну одиницю вимірювання вуглеводної складової їх дієти: 1

ХО (хлібна одиниця) відповідає 12 г вуглеводів (еквівалент 1 шматка хліба).

Стереотипно вважають, що діабетом 1-го типу хворіють лише діти, а 2-го – дорослі. Проте це не так. 1-й тип може виникнути в будь-якому віці, щоправда в дорослих він розвивається менш агресивно. Аналогічно й щодо 2-го типу. За даними Всесвітньої організації здоров'я, на сьогодні в 40 % дітей і підлітків діагностують цукровий діабет 2-го, а не 1-го типу. Зрозуміло, не є винятком і студенти.

Як визначити правильність обраної схеми лікування? Потрібно перевіряти рівень глюкози в крові як натщесерце, так і після їди. Варто зазначити, що під час використання приладів індивідуальних методів контролю – глюкометрів – одержані результати відрізняються від лабораторних. Це пов'язано з особливостями градувальних характеристик, налаштованих за нормативами плазми крові (європейськими стандартами): їх показання завищені відносно даних забирання капілярної крові в лабораторії. Ще один важливий метод контролю – глікований гемоглобін НbA1C, що свідчить про середній рівень глюкози крові впродовж попередніх трьох місяців. Рівень такого показника повинен бути меншим за 7,0 %. Проте ідеальної компенсації навіть у європейських країнах досягають лише в 50–60 % пацієнтів.

Отже, цукровий діабет є не однорідним, а групою хвороб, яким властиве хронічне підвищення цукру в крові, що призводить до важких ускладнень, загрожують життю. А щоб вчасно його розпізнати, достатньо просто не зволікати з аналізом крові на глюкозу! І не займатися самолікуванням, покладаючись на думку «може стане краще» та втрачаючи час, коли хворому й справді можна допомогти.

ЛІТВІТАЛЬНЯ

ЯРОСЛАВНИ
ГЛАС ЧУТИ

Образотворча традиція на тему «Слова о полку Ігоревім» сягає позаминутого століття. Давньоруська літературна пам'ятка виявилася плідною для одних митців і непосильною для інших. Свою версію її прочитання презентував сумський художник Іван Лукаш на виставці в літературній вітальні СумДУ. Центральне місце в експозиції займає триптих «Ярославни глас чути» (2012 р.).

Ще під час навчання в Київському державному художньому інституті полюб-

них полотнах якнайбільше проявляються риси графічного мислення. Стилестика творів ґрунтується на таких формостворювальних чинниках, як ритм і силуєт. Розлогий тематичний діапазон обумовлений прагненням митця до візуалізації образів минулого й сьогодення. Якщо в графічних творах сучасність утілена в портретах, у живописних композиціях, здебільшого рефлексіях на літературні твори, автор віддає перевагу минулому.

Саме до таких і належить триптих «Ярославни глас чути». Ключовими сюжетами твору стали три події: у лівій частині – похід князя Ігоря, у центральній – образ Ярославни, у правій – повернення полководця. Безперечно, образ Ярославни домінує як у змістовому, так і в композиційному аспектах. У ньому – відлуння іконографічної схеми Оранти із Софії Київської. Образ давньохристиянської Богородиці – заступниці людей – поширений в іконографії Візантії та Київської Русі. Сумський митець вдало інтерпретує його, насичуючи новим багатоплановим змістом. Якщо Оранту зображували з піднятими вгору руками, у триптиху руки Ярославни ніби поєднують праву й ліву частини твору. Графічне мислення художника проявляється в ритмічній організації полотна, а свічки над головою княгині можна трактувати водночас як символ прохання-молитви за вдалий похід князя Ігоря й трагічний фінал «Слова о полку Ігоревім» – молитву про загиблу військову дружину.

Ілюстрування теми будь-якого літературного твору завжди загрозове для митця, адже створені ним образи повинні бути переконливими для глядача. У цьому разі завдання ускладнювали ще й видові особливості твору – олійний живопис. Гадаю, образність триптиха обумовлена ще й тим, що тема «Слова» цікавила Івана Лукаша ще зі шкільної лави, коли він здійснив похід з однокласниками з Кролевеця до Путивля. Не покидала вона його й під час навчання в інституті. Нарешті, візуалізувалася в 10-х роках XXI століття.

Сергій ПОБОЖІЙ,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри психології, політології
та соціокультурних технологій

Редакція приєднується до всіх привітань Сергія Івановича Побожія у зв'язку з присудженням йому звання «Заслужений діяч мистецтв України».

Іван Лукаш. «Ярославни глас чути» (центральна частина триптиха). Полотно, олія. 153x153

ляв малювати, мріяв займатися живописом. Від студентських років зберігся чимало малюнків і начерків, але живописом почав займатися лише після закінчення вишу. Час від часу на виставках з'являються його графічні аркуші, здебільшого портрети сучасників. Ілюстрація одного з них – «Пісня» (1974 р.) – надрукована в престижному виданні «Сумщина. Велика спадщина. Образотворче мистецтво», що побачило світ у кінці минулого року у видавництві «Університетська книга». З інформації в ньому дізнаємося, що народився Іван Михайлович 5 квітня 1950 року в селі Ленінське (нині Спаське) Кролевецького району Сумської області. Його здобутки на архітектурній ниві втілилися в будівлях стадіону «Ювілейний» і легкоатлетичного комплексу нашого університету. Творчість Івана Лукаша визнана в художньому середовищі, а твори митця зберігаються в Сумському обласному художньому музеї ім. Никанора Онацького, Конотопському краєзнавчому музеї ім. О. М. Лазаревського, Кролевецькому й Роменському краєзнавчих музеях. Додамо, що мистецьку колекцію СумДУ прикрашає картина «Журавель» (1990 р.), подарована митцем після однієї зі своїх персональних виставок у галереї мистецтв «Академічна».

Щоб краще зрозуміти творчість Івана Лукаша, варто пам'ятати, що в живописі

ALTER-EGO

З УСІХ КУТОЧКІВ УКРАЇНИ

Відбувся щорічний конкурс віршів і художнього перекладу, всьоме проведений кафедрою германської філології СумДУ.

Визначали переможців у 4 номінаціях, а саме: вірші українською мовою, художні переклади з англійської й німецької мов, вірші англійською або німецькою мовою. Необхідно зауважити, що цього року на конкурс надіслали більше ніж 240 робіт студенти та школярі з усіх куточків України від Прикарпаття до Слобожанщини.

До складу журі традиційно входили: **І. К. Кобякова** – канд. філол. наук, професор (голова журі); **С. О. Швачко** – д. філол. наук, професор кафедри германської філології; **Н. В. Таценко** – д. філол. наук, доцент, а також інші представники кафедри.

За результатами оцінювання конкурсних робіт визначили авторів, які посіли призові місця. Вірші українською мовою: Ірина Сіпко (СумДУ), Юлія Лазуткіна (СумДУ), Артур Дронь (Львівський національний університет ім. Івана Франка); художні переклади з

англійської мови: Данііл Хабаров (Бердянський державний педагогічний університет), Ксенія Сломінська (Херсонський державний університет), Анастасія Єгорова (СумДУ); художні переклади з німецької мови: Данііл Хабаров (Бердянський державний педагогічний університет), Софія Миклашук (Вербовецька загальноосвітня школа І–ІІ ступенів), Ольга Дьяченко (Херсонський державний університет); вірші англійською/німецькою мовою: Юлія Лазуткіна (СумДУ), Марія-Роксолана Чимборан (Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника), Олександра Дейнега (Запорізький національний університет).

Із вітальним словом до учасників і гостей церемонії звернувся старший викладач кафедри журналістики та філології, член Національної спілки письменників України **Василь Чубур**.

Усі виступи були щирими й зворушливими. Переможці отримали грамоти та подарунки.

Олена ЄМЕЛЬЯНОВА,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри германської
філології

Ірина СІПКО

ПІД ВОДУ

Я знову стрибаю з моста,
прикриваючись жартом.
Під воду, де шанси на викрики рівні нулю.
Зі мною все добре. Мене рятувати не варто.
Я по міліметру занурююсь у те, що люблю.

Примарна рука опустилась за мною під воду
І вабить буденно до світла мільйонами втіх.
Хотіла б вхопитись, але не дарують свободу твоїх.

Підказки по черзі спливають, неначе намисто.
Я звикла до того, що завжди лишаєш одну.
Зостанься на суші. Вода – укриття особисте.
Тому... видихаю повітря. Вдихаю. Тону...

КЛІТКА

Сплітаю зі слів і нездійснених спогадів ґрати,
Шукаючи ліки від спраги, зневіри, застуди.
У створеній клітці себе так комфортно ховати
І бачити, як рік за роком проходять повз люди.

Мій самообман воскрешає забуте навіки.
Щоб хоч уціліти, маюю ключі на папері.
Підкину назовні в надії, що має хтось ліки.
Завмерла... Очікую... Кроки... і... скрипнули двері...

Юлія ЛАЗУТКІНА

ДІВЧИНКА З БІЛИМИ КРИЛАМИ

Жила-була дівчинка з білими крилами
В одному з великих і гамірних міст –
З мостами, дорогами, стінами білими –
Злітала до неба й спускалася вниз.

До хмар долинала і гріла їх подихом,
Ходила навшипінки по темних дахах,
А люди на все те дивилися з подивом:
Що це за примара безглузда така?

В трамваї незручно було з тими крилами,
Незручно на пошті, в пекарні і скрізь...
Вона б від дощу усіх стрічних укрила би,
Себе ж не уміла укрити від сліз.

Скінчилось терпіння нарешті у місті:
Нехай обирає: чи крила, чи ми!
Чому їй всі зорі, ясні, променисті,
А нам лиш отруйні і чорні дими?!

Злякалось дівча і кудись раптом зникло,
Ще довго сусідки балачки вели,
А потім набридло і все те затихло,
Лиш згодом відрізані крила знайшли.

«РЕЗОНАНС»
газета Сумського державного університету
«REZONANCE»
Sumy State University Press

Реєстраційне свідоцтво СМ №020
Перший номер газети вийшов у світ 29.10.1991.

Обсяг – 2 друковані аркуші,
приведені до 8 полос формату А-3.
Віддруковано: ПБКФ «МакДен»,
м. Суми, вул. Тополянська, 16.
Адреса редакції:
м. Суми, вул. Римського-Корсакова, 2,
корпус «Г», кімнати: 1107, 1110.
Телефони: 68-78-50; 33-02-25.

Шеф-редактор **Олена Ткаченко**
Редактор **Василь Чубур**
Коректор **Олена Федяй**
Відділ інформаційно-редакційної діяльності
Більше новин на сайті sumdu.edu.ua
Електронний архів газети
<http://sumdu.edu.ua/rezonans>

Автори фото:
Людмила Дудченко,
Сергій Малюк,
Антон Щebetенко